

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Deres ref.: 201835963

Vår ref.: AS

Vår dato: 12.10.2018

HØRINGSSVAR- Forslag til endring i forskrift om kontroll av nettvirksomhet

Forbrukerrådet viser til høringsdokument nr 8-2018 med frist for kommentar den 12. oktober 2018. Forbrukerrådet oppfordres til å komme med innspill til forslag om endring i NVEs referanserente, KILE for husholdninger og særbestemmelse om klage og omgjøring ved fastsettelse av inntektsrammevedtak.

I kapittel 1 fremmer NVE forslag til endringer på referanserenten. På bakgrunn av de foreslåtte endringene i referanserenten viser NVE til rapporten «Vurdering av NVEs referanserente» skrevet av Pöyry Management Consulting og Menon Economics 2017¹. Denne rapporten er ment som en uavhengig vurdering av NVEs referanserente som også ble sent ut på høring i mai 2017.

NVE foreslår en reduksjon i den nøytrale realrenten fra dagens 2,5 prosent til 1,5 prosent. Videre foreslår NVE en endring i referansen for beregning av kredittpremie, noe som innebærer en økning av kredittpremien. NVE foreslår ingen endringer i markedspremien og forretningsbetaen. Det foreslås også å videreføre 5-årig swaprente for beregning av selskapenes faktiske gjeldskostnader. Samlet sett vil derfor NVEs endringer føre til en reduksjon i referanserenten på 0,4 prosentpoeng. Forbrukerrådet har noen merknader til NVEs vurdering av nøytral realrente og konsekvensene av en høy referanserente.

Kapittel 2 omhandler KILE for husholdninger. I høringsbrevet fra 26. juni 2018 gir NVE uttrykk for at forslag til endring i forskriftsteksten om KILE for husholdninger, vil bli sendt ut i månedsskiftet august/september 2018. Ifølge NVE skyldes forsinkelsen noe gjenstående arbeid i beregning av de nye

¹

http://publikasjoner.nve.no/hoeringsdokument/2017/hoeringsdokument2017_02.pdf



funksjonene. Forbrukerrådet kan ikke se at vi har mottatt noe endelig forslag til endring i forskrift på KILE for husholdninger i august/september 2018. Vi legger derfor til grunn at det fortsatt arbeides med beregninger av de nye funksjonene, og at det kommer et oppdatert forslag som sendes på høring med ny høringsfrist. I dette høringsvaret vil vi derfor kun gi noen generelle betraktninger på det arbeidet som er utført, samt NVEs foreløpige konklusjon om å heve KILE-funksjonene.

Kapittel 3 og 4 omhandler særbestemmelse om klage og omgjøring av inntekstrammevedtak, i tillegg til en redegjørelse for korrigering av ordlyd knyttet til håndtering av mindreinntekt. Forbrukerrådet har ingen merknader eller forslag til endringer i disse kapitlene.

[Forslag til endring i den nøytrale realrenten.](#)

NVE foreslår å senke den nøytrale realrenten fra dagens 2,5 prosent til 1,5 prosent. Realrenten ble sist endret etter en vurdering av modellen for referanserenten i år 2011/2012. I følge rapporten til Pöyry og Menon fra 2017 vurderte Norges Bank at en nominell nøytral pengemarkedsrente lå rett i underkant av 4 prosent. Justert for inflasjonsforventninger ville det tilsi en nøytral realrente i intervallet 1,5 til 2,5 prosent. Av hensyn til forutsigbarhet og investeringsvilje for nettselskapene, la NVE seg på det øverste intervallet som ble anbefalt for realrenten.

Beregninger foretatt i rapporten til Pöyry og Menon fra år 2017 viser at en nøytral realrente, justert for inflasjon, ligger på intervallet mellom 0 til 1,5 prosent. I rapporten foreslår de uavhengige konsulentene en nøytral realrente på 1 prosent. Forbrukerrådet registrerer at NVE igjen legger seg på det høyeste intervallet når de foreslår en nøytral realrente på 1,5 prosent. NVEs vurdering fører til at referanserenten og nettselskapenes tillatte inntekt blir høyere.

Nettvirksomhet er et naturlig monopol, og nettselskapene reguleres av NVE. NVE setter referanserenten og definerer hva som er rimelig avkastning på nettselskapenes investeringer, gitt effektiv drift. Det fremgår av rapporten til Pöyry og Menon fra år 2017, at referanserenten styres av to ulike hensyn som trekker i hver sin retning. Referanserenten skal sikre nettselskapene avkastning på investert kapital, men den skal også sikre at forbrukerne ikke betaler mer enn nødvendig for nettselskapenes tjenester.

Helt overordnet er Forbrukerrådet positiv til at NVE nedjusterer den nøytrale realrenten fra 2,5 prosent til 1,5 prosent. Det gir et mer realistisk bilde av



dagens situasjon, da nettselskapenes avkastningsrente vil i større grad reflektere rentebetingelsene i markedet. Forbrukerrådet reagerer derimot på at NVE setter den nøytrale realrenten på det høyeste intervallet for andre gang på rad. Vi har forståelse for at nettselskapene har store investeringsbehov i perioden fremover, men sett fra forbrukernes ståsted vil de økte investeringene føre til økt nettleie på minimum 30 prosent. Forbrukerrådet ønsker derfor å minne NVE på at referanserenten også har som formål å sikre mer effektiv drift i nettselskapene, slik at forbrukerne ikke betaler mer enn nødvendig. Det ser ut til at dette perspektivet er utelatt i NVE sine vurderinger i høringsforslaget.

Endring i forskrift på KILE for husholdningene

Som tidligere nevnt har ikke Forbrukerrådet mottatt noe konkret forslag til endring i forskrift. Vi vil derfor kun gi noen generelle kommentarer til NVEs foreløpige vurderinger av KILE for husholdninger.

KILE-ordningen (kvalitets-justerte inntektsrammer ved ikke-levert energi) ble sist justert for husholdninger i år 2002. Hver gang det forekommer avbrudd i energileveransen, skal KILE-beløpet kompensere for de samfunnsmessige kostnadene avbruddet medfører. KILE-beløpet er en integrert del av innteksreguleringen av nettselskapene. Ordningen skal være et økonomisk insentiv for nettselskapene til å investere i tiltak som forbedrer leveringspåliteligheten. I følge NVE vil ikke nettselskapene investere i gunstige tiltak for leveringspålitelighet, hvis KILE-beløpet er for lavt. Samtidig er det verd å nevne at den nasjonale leveringspåliteligheten var 99,988 prosent i 2017.² Det kan da diskuteres om det i det hele tatt foreligger et behov for ytterligere insentiver til forbedring av leveringspåliteligheten ved å endre KILE for husholdninger.

I høringsdokument refereres det til en undersøkelse av kundenes betalingsvillighet gjennomført av Pöyry og Sintef i år 2010. På bakgrunn av denne undersøkelsen endret NVE kostnadsfunksjonene for alle kundegrupper, bortsett fra husholdninger. I følge NVE var det vesentlige svakheter ved undersøkelsen av husholdningene, noe som resulterte i en rekke protestsvar. Vista og Thema Consulting Group har i perioden 2016-2018 foretatt nye undersøkelser, med et annet oppsett for å kunne luke ut protestsvar.

² <https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten-for-energi-rme-marked-og-monopol/nettjenester/leveringskvalitet/leveringspaalitelighet/avbruddsstatistikk/>



Forbrukerrådet har ikke noen forutsetninger for å gå nærmere inn på de faglige vurderingene som er gjort av Vista Analyse og Thema Consulting Group sin siste undersøkelse. Ettersom det er endret en god del på designet i den siste undersøkelsen er det vår vurdering at det også er vanskelig å sammenligne denne undersøkelsen med tidligere undersøkelser. At det i denne undersøkelsen er blitt besluttet å luke ut flere protestsvar, vil kunne påvirke resultatet ved at den generelle betalingsvilligheten ser ut til å bli høyere enn tidligere undersøkelser.

Ettersom KILE-ordningen ikke har vært justert for husholdninger siden år 2002, har Forbrukerrådet forståelse for at NVE ønsker å oppdatere denne. Det er også god grunn til å tro at betalingsvilligheten til forbrukerne har økt siden begynnelsen av 2000-tallet, da ønsket om å unngå strømvbrudd er forsterket. Dette er en konsekvens av at vi forbrukere blir stadig mer avhengig av teknologi. Vi har derfor ikke noe grunnlag for å si at resultatet i undersøkelsen gir et feilaktig bilde av betalingsvilligheten til husholdningene. Når det er sagt så tror vi det generelt er utfordrende å fastsette forbrukernes betalingsvillighet basert på slike undersøkelser. De sprikende resultatene fra tidligere undersøkelser mener vi er en god indikasjon på dette.

Forbrukerrådet er ikke prinsipielt motstander av å øke KILE for husholdninger, men vi setter spørsmålsteget ved om det er et reelt behov for økningen. KILE-ordningen er først og fremst et insentiv for at nettselskapene skal driftes effektivt og ivareta leveringspåliteligheten av strøm til forbrukerne. Som tidligere referert til, var det i 2017 en nasjonal leveringspålitelighet på strøm som lå på 99,998 prosent. Ut fra tallene og NVEs avbruddsstatistikk,³ vil man derfor kunne si at leveringspåliteligheten burde vurderes som tilfredsstillende. Strømvbrudd som ikke er varslet skjer ofte i forbindelse med ekstremvær, og det finnes allerede en egen kompensasjonsordning for de kundene som mister strømmen under slike omstendigheter.

En økning av KILE for husholdninger vil dessuten medføre en økning i nettleien, selv om økningen ifølge høringsdokumentet vil bli marginal. Forbrukerrådet er generelt bekymret for den økte nettleien og hvordan dette vil påvirke de samlede energikostnadene til husholdningene. Vår anbefaling til NVE er derfor at man foretar en nærmere vurdering av det reelle behovet for å øke KILE for husholdninger. Hvis NVE finner at det er et reelt behov få å øke KILE for husholdninger for å sikre effektiv drift, vil vi oppfordre NVE til å være

³ <https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten-for-energi-rme-marked-og-monopol/nettjenester/leveringskvalitet/leveringspaalitelighet/avbruddsstatistikk/>



konservative i sitt estimat og at det tas hensyn til at nettleien vil stige i tiden fremover, grunnet nettselskapenes økte investeringer.

Oslo, den 12. oktober 2018

Med vennlig hilsen
Forbrukerrådet

Gro Mette Moen
Fungerende fagdirektør digitale tjenester

Andreas Strandskog
Politisk rådgiver, digital og strøm